

Concept -Kadernota

Cultuurbeleid 2017-2020

15 maart 2016

Inhoudsopgave

1. Inleiding	3
2. Uitgangspunten	4
3. Algemene trends en ontwikkelingen	6
4. Naar een nieuw cultuurbeleid	9
4.1 Cultuurlandschap	9
4.2 Monumenten	11
4.3 Culturele infrastructuur	13
5. Instrumentarium	16
6. Financieel Kader	17

1. Inleiding

Voor u ligt de Kadernota Cultuurbeleid 2017-2020 van de Provincie Noord-Holland. Hierin hebben wij de inhoudelijke en financiële kaders voor het cultuurbeleid vanaf 2017 vastgelegd. In deze kadernota beschrijven wij onze opgaven en welke rol wij willen gaan spelen. Het Coalitieakkoord, de Kaderbrief 2015 en de evaluaties van (onderdelen van) het cultuurbeleid 2013-2016 zijn de belangrijkste bouwstenen voor deze Kadernota. Op basis van de in deze Kadernota gemaakte strategische keuzes wordt het cultuurbeleid nader uitgewerkt in een Beleidskader Cultuurbeleid. Hierin beschrijven wij hoe wij onze taken en rollen, inclusief de onderverdeling van de beschikbare financiën, concreet gaan invullen. Het beleidskader zal naar verwachting op 3 oktober aan PS ter besluitvorming worden voorgelegd.

Heroriëntatie cultuurbeleid

De discussie omtrent provinciale kerntaken heeft de inhoudelijke en financiële kaders van het cultuurbeleid aangescherpt. In het coalitieakkoord en in het door IPO vastgestelde Kompas 2020 hebben wij vastgelegd dat cultuurhistorie en culturele infrastructuur tot de kerntaken van de provincie behoren. Cultuurhistorie, in relatie tot het ruimtelijk- economisch domein is al jaren een kerntaak van de provincie. Hieronder valt het beleid op het gebied van cultuurlandschap, archeologie en monumenten. Op het gebied van culturele infrastructuur hebben wij in het cultuurbeleid 2013-2016 onze rol verschoven van subsidieverlener naar een meer tweedelijnsrol van verbinder.

Demografische, ruimtelijke en economische trends en ontwikkelingen hebben invloed op het cultuurbeleid. Hierbinnen zijn grote regionale verschillen binnen Noord-Holland te zien. Zo is er sprake van een toenemende verstedelijking en grote bevolkingsgroei in de Metropoolregio Amsterdam (MRA) en slechts een kleine groei van de bevolking en verdere vergrijzing in Noord-Holland Noord (NHN). In met name NHN is het de opgave om de leefbaarheid en vitaliteit van de regio te behouden en te versterken en in de MRA is de belangrijkste opgave om de groei van de economie te stimuleren en de (internationale) economische concurrentiepositie van de MRA te versterken. Cultuur en cultuurhistorie zijn onlosmakelijk verbonden met deze bredere maatschappelijke opgaven. Een groeiend aantal monumenten zal de komende jaren leeg komen te staan. Daarnaast zorgen ruimtelijk- economische ontwikkelingen voor een transformatie van het cultuurlandschap. Tot slot staan door gemeentelijke bezuinigingen het voortbestaan van met name lokale culturele voorzieningen onder druk. De culturele opgaven zijn erg divers en daarbinnen zijn regionale verschillen zichtbaar.

De vraag is of het huidige meer generieke beleid en bijbehorende rollen nog wel passen bij onze provinciale opgaven die zo sterk regionaal verschillen. Ook de culturele opgaven vragen om een andere benadering waarin (her)ontwikkeling van cultuurhistorie centraal komt te staan. Hiervoor is maatwerk van de provincie noodzakelijk. Dit alles vraagt een heroriëntatie van ons cultuurbeleid.

Leeswijzer

In het volgende hoofdstuk worden de algemene uitgangspunten voor het cultuurbeleid 2017-2020 benoemd, zoals het coalitieakkoord en de bestaande bestuurlijk afspraken en wettelijke taken. Hierna worden verschillende algemene trends en ontwikkelingen die van invloed zijn op ons beleid beschreven. In hoofdstuk 4 schetsen wij de nieuwe inhoudelijk kaders van onze kerntaken op het gebied van cultuur. Wij benoemen hierin de opgaven die centraal zullen staan. Per opgave geven wij aan waar onze inhoudelijke focus komt te liggen en welke rol wij voor onszelf zien binnen deze opgave.

2. Uitgangspunten

Sinds de jaren zestig van de vorige eeuw voert de overheid beleid op het vlak van cultuur. De intrinsieke waarde van cultuur stond hierbij centraal: cultuur omdat het moet. Het accent in cultuurbeleid lag daarmee op bescherming van cultuur en behoud van (artistieke) kwaliteit, uniciteit en oorspronkelijkheid. Vanaf de jaren tachtig ontstond meer het idee dat cultuur een publiek goed is waarvan de overheid het gebruik moet stimuleren. Het accent lag in deze tijd op de sociale waarde: cultuur draagt bij aan andere maatschappelijke doelen. Begin deze eeuw verschuift het accent richting benutting en verdienen, waarmee de economische waarde steeds meer centraal staat. Hiermee is ook de overheidsbemoediging met cultuur langzaam aan verminderd.

Discussies omtrent de kerntaken hebben de rollen en verantwoordelijkheden van de verschillende overheden aangescherpt. Mede onder invloed van de economische crisis is het overheidsbudget voor cultuur aanzienlijk verminderd. Ook wij hebben de reikwijdte van ons cultuurbeleid aangescherpt. Tot onze kerntaken behoren monumenten, cultuurlandschap en de culturele infrastructuur. In onze bredere ruimtelijk-economische kerntaken zijn de monumenten en het cultuurlandschap belangrijke elementen en binnen de leefbaarheidsopgave speelt de culturele infrastructuur een belangrijke rol.

Wij werken nauw samen met onze medeoverheden. Ieder vanuit zijn eigen rol en taak. Op het gebied van culturele infrastructuur is het Rijk bijvoorbeeld verantwoordelijk voor de basisinfrastructuur. Hieronder vallen onder andere de (nationale) theatergezelschappen. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de instandhouding van lokale voorzieningen. Hierbij valt te denken aan bibliotheken en theaters. Onze taak betreft de ondersteuning van het netwerk. Ook op het gebied van cultuurhistorie kennen de overheden een taakverdeling, al is deze minder expliciet. Goed voorbeeld is de verantwoordelijkheid voor de eigen monumenten (Rijks-, provinciale en gemeentelijke monumenten).

IPO Kompas 2020

In het door IPO opgestelde Kompas 2020 zijn cultuurhistorie en de spreiding en toegankelijkheid van culturele voorzieningen als kerntaken van de provincie benoemd. Wij hebben hierin als provincies vastgelegd dat wij samen met Rijk, gemeenten en betrokken maatschappelijke partijen zorg dragen voor de culturele infrastructuur. Daarnaast zetten wij ons in voor behoud en ontwikkeling van cultureel erfgoed. De provincies hebben, mede vanwege de samenhang met de ruimtelijke taken, door de decentralisatie de verantwoordelijkheid voor restauratie en herbestemming van rijksmonumenten van het Rijk overgenomen. Tot slot is in Kompas 2020 vastgelegd dat het stimuleren van een culturele identiteit een provinciale opgave is.

Coalitieakkoord 2015-2019

“Culturele infrastructuur en cultuurhistorie zijn belangrijk voor de leefbaarheid en identiteit van Noord-Holland. Zij hebben niet alleen een waarde op zichzelf, maar moeten ook in samenhang worden gezien met economie en toerisme. Zij weerspiegelen een belangrijk deel van de regionale geschiedenis. Een hoog niveau van culturele voorzieningen verhoogt de aantrekkelijkheid van Noord-Holland voor inwoners, bedrijven en toeristen.”

In relatie tot onze ruimtelijke en economische kerntaken ligt het accent van het cultuurbeleid op het versterken van de economische waarde van cultuur. Maar wij houden ook ruimte om binnen onze kerntaken bij te dragen aan het versterken van de intrinsieke waarde (behoud en beschermen van cultuurlandschap en monumenten) en sociale waarde (identiteit en leefbaarheid) van cultuur. In ons Coalitieakkoord 2015 - 2019 *Ruimte voor groei* hebben wij incidenteel 6,6 miljoen euro extra beschikbaar gesteld voor een aantal taken

(Herbestemming, onderwaterarcheologie, regionale beeldverhalen en nieuwe programma cultuureducatie met kwaliteit). Hiermee draaien wij deels eerdere bezuinigingen terug (zie bijlage) en kiezen wij voor nieuwe beleidsaccenten. Deze middelen komen bovenop de structurele 10 miljoen euro die beschikbaar is voor cultuur (zie hoofdstuk Financieel Kader).

Wettelijk kaders en bestuurlijke afspraken

Op het gebied van cultuurhistorie hebben we in IPO-verband afspraken gemaakt met het Rijk over de besteding van restauratiemiddelen voor incurante rijksmonumenten (niet-woonhuizen). In totaal ontvangen wij jaarlijks 4,7 miljoen euro bestemd voor de restauratie en onderhoud van Rijksmonumenten. Daarnaast hebben de provincies lopende bestuurlijke afspraken met het Rijk over het in stand houden van een steunpunt monumenten en archeologie voor gemeenten. Verder is het bewaren en beheren van archeologische collecties een wettelijke taak van de provincie. Met het Huis van Hilde geven wij invulling hieraan.

In 2018 wordt de Omgevingswet van kracht. De wet vraagt van de provincie een duidelijker visie op ontwikkelingen van het landschap welke beschreven wordt in een omgevingsvisie. Deze omgevingsvisie komt ter vervanging van de huidige provinciale visies zoals de watervisie, het verkeers- en vervoersplan en de structuurvisie, waar de leidraad Landschap en Cultuurhistorie onderdeel van uit maakt. Cultuurlandschap, archeologie en monumenten zijn een belangrijk onderdeel in de leidraad.

Ook op het gebied van culturele infrastructuur is een aantal wettelijke kaders en bestuurlijke afspraken. In de Bibliotheekwet is het takenpakket voor de verschillende overheden vastgelegd. De provincies zijn verantwoordelijk voor het interbibliothecair leenverkeer (de distributie van fysieke werken tussen de bibliotheken) en de ontwikkeling van innovaties ten behoeven van lokale bibliotheken. Verder draagt de provincie een netwerkverantwoordelijkheid in samenwerking met andere deelnemers aan het bibliotheeknetwerk. Tot slot worden op het gebied van cultuureducatie in het voorjaar van 2016 nieuwe bestuurlijke matchingsafspraken gemaakt tussen Rijk, provincie en gemeenten m.b.t. het programma Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020.

3. Algemene trends en ontwikkelingen

In dit hoofdstuk komen de voornaamste algemene trends en ontwikkelingen aan de orde. Soms zijn het trends en ontwikkelingen die overal in het land in gelijke mate terug te zien zijn en soms betreft het ontwikkelingen die specifiek zijn voor de situatie in (regio's van) Noord-Holland. Die benoemde trends en ontwikkelingen hebben allemaal in meer of mindere mate hun weerslag op het cultuurbeleid en de opgaven die hierin centraal staan.

Regionale demografische verschillen

In Noord-Holland neemt tot 2040 de bevolking naar verwachting toe met 368.000 inwoners tot boven de drie miljoen. Deze groei zit bijna volledig in de MRA (+358.000 inwoners). In NHN is de groei beperkt (+10.000 inwoners). De geringe bevolkingsgroei in NHN gaat samen met de daling van de (potentiële) beroepsbevolking en een sterke vergrijzing. De forse bevolkingsgroei in de MRA zorgt voor verregaande verstedelijking, gepaard met een belangrijke woningbouwopgave (300.000 woningen tot 2040). De demografische ontwikkeling zorgt in zowel de MRA als NHN ook voor een leefbaarheidsopgave, al verschillen deze opgaven aanzienlijk. In de MRA zal de verdere verstedelijking zorgen voor een toenemende recreatieve druk in en rondom de stad. Voor NHN geldt juist dat de leefbaarheid in met name de kleine kernen onder druk komt te staan door bijvoorbeeld het verdwijnen van (culturele) voorzieningen en een groeiende leegstand, onder meer van monumenten.

Licht herstel economie

De gevolgen van de economische crisis zijn nog steeds merkbaar. Toch is in met name de MRA een lichte kentering zichtbaar. Een beperkte groei van de economie (1,5 %) is realistisch. Er is echter nog steeds sprake van minder investeringskracht bij ontwikkelaars. Ook kiezen ontwikkelaars voor minder risicovolle investeringen en maakt de traditionele investeerder vaker plaats voor nieuwe (publiek-) private samenwerkingsverbanden. Daarnaast is er sprake van bezuinigingen, vooral bij lokale overheden. De dragers van de economie zijn de handel, de financiële en zakelijke dienstverlening, ICT en vervoer en opslag. Andere belangrijke sectoren zijn landbouw en toerisme. Ontwikkelingen in de landbouw, zoals de schaalvergroting zorgen voor een transformatie van het cultuurlandschap. Toerisme vormt een belangrijke economische groeiemarkt. In 2015 groeide het aantal buitenlandse bezoekers met 7% (totaal 14,9 miljoen bezoekers) en deze groei zal naar verwachting doorzetten naar 16 miljoen in 2020. Cultuur en erfgoed zijn één van de belangrijkste factoren om Noord-Holland te bezoeken. Belangrijke opgave is om de toeristenstroom beter te spreiden in tijd en ruimte, onder andere door de bezoekers te verleiden een bezoek te brengen aan het vrijetijdsaanbod in de regio. Dit biedt kansen voor het culturele aanbod in de gehele MRA.

Opkomst stedelijke netwerken

Bij het geleidelijk herstel van de economie spelen met name de stedelijke regio's een belangrijke rol. Meer en meer wordt duidelijk dat stedelijke agglomeraties grote impulsen kunnen geven aan innovatie en economische ontwikkeling. Onder invloed van de opkomende kennis- en diensteneconomie en door een toenemende mobiliteit is er sprake van een geleidelijke geografische opschaling die zich vertaalt in het ontstaan van (inter)stedelijke netwerken en een toenemende verstedelijking. Cultuur is hierbij een belangrijke vestigingsfactor. Het ontstaan van stedelijke netwerken plaats ook de culturele opgaven in ander perspectief. Het draait niet altijd om de aanwezigheid van cultuur, maar om een goede (regionale) spreiding en goed bereikbaar netwerk van cultureel aanbod en voorzieningen. Er liggen ook kansen om cultuur te koppelen aan de bredere ruimtelijke en

economische opgaven binnen stedelijke netwerken, zoals de woningbouwopgave in de MRA. Hiervoor is een eerste stap gezet doordat cultuur een plek heeft gekregen binnen de MRA Agenda 2016-2020.

Duurzaamheid en klimaatbestendigheid

Er is een groeiende behoefte aan groene energie, energiebesparing en hergebruik. Het schaarser worden van grondstoffen en fossiele brandstoffen, de problematiek van CO2 en klimaatverandering zijn steeds urgenter wordende (mondiale) problemen waar nog niet een echte oplossing voor gevonden is. De problematiek is zo omvangrijk, dat er steeds meer een besef komt dat het noodzakelijk is om te komen tot een omslag in denken over de economie, het gebruik van energie en de samenleving als geheel. Dit vertaalt zich in een toenemend aantal initiatieven op gebied van energiebesparing, duurzame productie en circulaire economie. Klimaatbestendigheidsopgaven als het ontwikkelen van toekomstbestendige waterkeringen hebben ook impact op het landschap. Voor de overheid ligt er een uitdaging om voor deze ontwikkelingen de juiste (ruimtelijke) randvoorwaarden te scheppen. Duurzaamheid is ook een belangrijke opgave voor cultuur. Duurzaamheidsmaatregelen kunnen bijdragen aan de instandhouding van monumenten en culturele voorzieningen omdat de lasten voor beheer, onderhoud en exploitatie afnemen en hierdoor de mogelijkheden voor gebruik kunnen toenemen.

Energieke samenleving

De samenleving verandert in een netwerksamenleving, waarin alles met elkaar is verbonden. De overheid is één van de partijen en werkt samen met andere aan maatschappelijke vraagstukken. Er ontstaat een nieuwe balans tussen de overheid, de burger, het maatschappelijk middenveld en de private sector, gekenmerkt door nieuwe en andere netwerken. Dit betekent soms dat de overheid zich terug trekt uit het publieke domein en dit over laat aan marktpartijen of burgers. Er ontstaan nieuwe coalities, waarbij meer particulier eigenaarschap zal ontstaan. Iets dat in de culturele sector al van oudsher gebeurt, maar dit zal nog sterker worden. Bijvoorbeeld als het gaat om het behouden en beheren van culturele voorzieningen en monumenten zal er vaker sprake zijn van particulier initiatief en eigenaarschap. Daarnaast wordt burgerparticipatie steeds belangrijker: van inspraak naar co-creatie. Dit is onder meer terug te zien in de opzet voor de nieuwe Omgevingswet die uitgaat van uitnodigingsplanologie.

Conclusie

In de trends en ontwikkelingen zijn grote regionale verschillen binnen Noord-Holland te zien. In NHN is het leefbaar en vitaal houden van de regio dé opgave. In deze regio staan als gevolg van de trends en ontwikkelingen ook de culturele voorzieningen onder druk en is er sprake van een verdere verschraving van het cultureel aanbod. Dit gaat ten koste van de leefbaarheid van de regio. In NHN zal leegstand een toenemend vraagstuk worden, waaronder voor monumenten. Mede door de schaalvergroting in de landbouw zal een groot deel van het agrarisch vastgoed de komende jaren leeg komen te staan. Dit betreft onder andere veel karakteristieke stolpboerderijen. Het vinden van een nieuwe functie voor leegstaande monumenten zal, mede door het ontbreken van investeringskracht in NHN, niet altijd mogelijk zijn. Naast agrarisch erfgoed geldt dit ook voor met name religieus erfgoed. Gezien de monumentale waarde is sloop vaak geen optie. Doordat niet altijd een nieuwe (economische) functie voor deze gebouwen gevonden kunnen worden, ontstaan complexe maatschappelijke opgaven. Naast schaalvergroting in de landbouw zal met name de energietransitie, de inpassing van windmolens tot zonneakkers, grote impact hebben op het cultuurlandschap in NHN.

De MRA laat een heel ander beeld zien. Hier is het stimuleren van de economische groei en het versterken van de (internationale) concurrentiepositie de belangrijkste opgave. De flinke bevolkingsgroei en de groei van het toerisme zorgen voor een verdere verstedelijking en groeiende recreatiebehoefte. Dit heeft impact op het cultuurlandschap, maar biedt ook kansen om het rijke culturele aanbod van de MRA te benutten. Door bezuinigingen staan ook hier lokale (culturele) voorzieningen onder druk, zoals schouwburgen, podia en bibliotheken. (Inter)nationale publiekstrekkingen, met name gelegen in Amsterdam, vertonen daarentegen groei. In de MRA groeit hierdoor het verschil tussen Amsterdam en de buitenranden van de MRA. Regionale afstemming over het culturele aanbod van de MRA als geheel is noodzakelijk om de internationale concurrentiepositie van de regio te kunnen behouden en te versterken. Net als in NHN is er in de MRA sprake van leegstand van monumenten. Functieverandering van monumenten is mede door de aanwezigheid van een grote economische afzetmarkt en de aanwezige investeringskracht van particulieren en marktpartijen vaker mogelijk. De opgave is hier vooral herbestemming.

Uit de beschrijving van de trends en ontwikkelingen en hun impact op Noord-Holland, wordt duidelijk dat er ten aanzien van cultuur 3 opgaven centraal staan:

- Transformatie van het cultuurlandschap
- Leegstand en herbestemming
- Bovenlokale regie op culturele voorzieningen

In ons cultuurbeleid 2017-2020 leggen wij de focus op deze opgaven. In het volgende hoofdstuk lichten we deze opgaven verder toe.

4. Naar een nieuw cultuurbeleid

Het huidige cultuurbeleid heeft een meer generiek karakter. Op het gebied van cultuurhistorie zijn de doelstellingen vooral sectoraal en gericht op het behoud en benutting van landschap en erfgoed. Restauratie en onderhoud van monumenten heeft nu onze focus. In relatie tot het ruimtelijke-economische domein is ons huidige beleid met name waardenstellend en ligt het accent op behoud. De Leidraad landschap en cultuurhistorie is hier een goed voorbeeld van. Op het gebied van culturele infrastructuur heeft het cultuurbeleid al een meer specifiek karakter met de focus op regionale samenwerking.

Uit de trends en ontwikkelingen blijkt dat er in Noord-Holland grote regionale verschillen zijn. Om aan te kunnen sluiten op de opgaven is een regionale aanpak en maatwerk noodzakelijk. Het huidige meer generieke beleid en bijbehorende rol vinden wij niet passen bij de opgaven die ons voorliggen. Wie kiezen daarom voor een heroriëntatie van ons cultuurbeleid: een nieuw, meer specifiek cultuurbeleid dat meer integraal van aard is, sterkere verbintenis heeft met brede gebiedsopgaven en daarmee een minder autonoom karakter heeft. Wij beseffen dat hiermee enerzijds cultuur als autonoom belang deels kan verdwijnen, maar zien deze aanpak ook als een belangrijke kans om de brede maatschappelijke (meer)waarde van cultuur te versterken door een koppeling te leggen met brede maatschappelijke opgaven. Zo is de culturele opgave bijna altijd onderdeel van een grotere gebiedsopgave. Bij het succesvol herbestemmen van een monument is bijvoorbeeld niet altijd een investering in het gebouw noodzakelijk. Investeren in bijvoorbeeld bereikbaarheid of in de aantrekkelijkheid van de nabije omgeving kan soms voldoende zijn voor het vinden van een nieuwe functie en investeerders. Koppeling aan andere opgaven draagt ook bij aan de verbreding van het draagvlak voor cultuur en het versterken van het (integrale) belang van cultuur, zowel inhoudelijk als financieel.

In het cultuurbeleid 2017-2020 leggen wij de focus op de opgaven herbesteding van monumenten, transformatie van het cultuurlandschap en bovenlokale regie op de culturele infrastructuur. Hieronder werken wij per thema de opgave verder uit en beschrijven wij de uitdaging waar wij voor staan. Tot slot geven wij aan welke rol wij willen gaan spelen binnen deze opgaven.

4.1 Cultuurlandschap: van behoud naar ontwikkeling

Wij zetten ons vanuit het huidige cultuurbeleid in op behoud van erfgoed en landschap. Dit doen wij door cultuurhistorie een volwaardige plek te geven in het ruimtelijk beleid en in projecten. In de rol van regelaar hebben wij in de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie vastgelegd met welke cultuurhistorische en landschappelijke bovenlokale structuren rekening gehouden moeten worden in planvorming. Daarnaast dient de Wet op de Archeologische Monumentenzorg als uitgangspunt voor archeologie. Hierin ligt de nadruk op het zoveel mogelijk bewaren van archeologische resten in de bodem. Met het Huis van Hilde geven wij invulling aan onze wettelijke taak als het gaat om het bewaren en beheren van archeologische collecties. Deze archeologische vondsten worden in het Huis van Hilde ontsloten voor een breed publiek.

Naast de rol van regelaar stimuleren wij onze partners om cultuurhistorie een volwaardige plek te geven in (ruimtelijke) projecten. Zo hebben wij in het kader van de dijkversterking ontwerpessies georganiseerd voor de Noorder IJ- en Zeedijken en zijn er landschapsvisies ontwikkeld als basis voor beheer en onderhoud van groen langs provinciale (water)wegen. Daarnaast hebben wij een evaluatie uitgevoerd naar het gebruik van de Leidraad Landschap en Cultuurhistorie. Belangrijkste conclusie is dat de leidraad te abstract geformuleerd is en daardoor voor gebruikers, zoals gemeenten en ontwikkelaars, niet altijd goed toepasbaar is. Inmiddels zijn wij gestart met de actualisatie van de leidraad met onder meer als doel deze beter toepasbaar te maken.

Opgave: Transformatie van het landschap

De grote variatie aan landschappen en de bijzondere monumenten maken Noord-Holland een aantrekkelijke provincie om te wonen, werken of te bezoeken. De eerder genoemde grote ruimtelijke opgaven als stedelijke groei en krimp, mobiliteit, klimaatadaptatie, energieafspraken en veranderende productie- en consumptiepatronen, hebben een transformatie van het landschap als gevolg. Dit is ook in Noord-Holland terug te zien, al zijn er regionale verschillen zichtbaar. Zoals gesteld is in de MRA sprake van verdere verstedelijking en een woningbouwopgave. Voorheen agrarische landschappen om de steden worden meer en meer woonlandschappen en ondanks dat het grootste deel van de woningbouwopgave binnenstedelijk zal plaatsvinden, zullen de randen van het stedelijk gebied verder blijven opschuiven. Door de stedelijke bevolkingsgroei zal de behoefte aan recreatie in 'het groen' toenemen.

In NHN wordt de grootste transformatie veroorzaakt door schaalvergroting in de landbouw, waardoor nieuwe of uitbreidende agrarische bedrijven, maar ook verdwijnende agrarische bebouwing zoals kenmerkende stolpen, hun weerslag hebben op het landschap. Hier verandert het meer open traditioneel agrarische landschap in een productielandschap vol (grotere) agrarische bedrijfsgebouwen als kassen. Ook de energietransitie heeft grote ruimtelijke gevolgen (van windmolens tot zonneakkers) net als de inpassing en aanpassing van infrastructurele werken als (water)wegen. Tot slot heeft ook de klimaatbestendigheidsopgave grote impact op het landschap, zoals dijkversterkingen.

Uitdaging: Gebiedsgericht ontwikkelen met kwaliteit

Het is de uitdaging om deze transformatie van het cultuurlandschap op een zorgvuldige wijze uit te voeren. Soms als hoeder van het landschap en soms als (mede)ontwikkelaar van het landschap en de bijbehorende objecten. De nieuwe Omgevingswet geeft de provincie andere mogelijkheden voor sturing en regels. Nog meer wordt van de provincie visie gevraagd over hoe en waar ontwikkelingen in het landschap kunnen plaatsvinden. Dit dwingt ons om te bepalen wat intrinsiek zo belangrijk is dat het behouden dient te worden, zowel voor het zichtbare landschap als de ondergrond, en ontwikkelingsgericht te inspireren hoe (nieuwe) ontwikkelingen de kwaliteiten van het landschap juist ook kunnen versterken. Het is van belang dat bij ontwikkelingen cultuur, monumenten en archeologie integraal worden meegenomen in de planvorming en bij het uiteindelijke ontwerp en uitvoering. Het landschap wordt vormgegeven door vele partners en het is dan ook de uitdaging om onze partners te inspireren. Voor archeologie is het de uitdaging om hiervoor het Huis van Hilde goed te benutten.

Rol PNH: Regelen en proactief aanjagen

Wij kiezen voor een verschuiving van het accent op 'behoud' naar het accent op de 'ontwikkeling'. Wij willen gemeenten en ontwikkelaars inspireren het cultuurlandschap met kwaliteit verder te ontwikkelen. Niet door alleen te vragen rekening te houden met cultuurhistorische waarden, maar meer door ontwikkelgericht te inspireren en daarmee de omgevingskwaliteiten te versterken. Wij kiezen voor een meer proactieve aanjaagrol, waarbij wij meer als (mede)ontwikkelaar fungeren dan als beschermer en hoeder van het landschap. In ons beleid lag hoofdzakelijk het accent op de waardenstelling. Hiervoor hebben wij in de Leidraad landschap en cultuurhistorie de belangrijkste provinciale cultuurhistorische structuurdragers van provinciaal belang benoemd. Via de Provinciale Ruimtelijke Verordening zijn gemeenten verplicht rekening te houden met deze waarden bij toekomstige ontwikkelingen. Maar deze ontwikkelingen verschillen sterk in type, schaal en regio. Wij kiezen voor een meer gebiedsgerichte benadering en dus maatwerk. Hiervoor is goede informatievoorziening nodig over de kwaliteiten van een gebied en richtlijnen hoe om te

gaan met nieuwe ontwikkelingen, bijvoorbeeld in de vorm van een ontwikkelgerichte Leidraad landschap en cultuurhistorie. Ook voor archeologie willen wij een aanjaagrol vervullen door te inspireren en te faciliteren. Dit doen wij in nauwe samenwerking met het Huis van Hilde.

De Leidraad Landschap en Cultuurhistorie fungeert ook als uitgangspunt voor ons monumentenbeleid. Wij focussen ons hierbij op bovenlokale structuren zoals benoemd in de leidraad. Voor de Stelling van Amsterdam zijn wij als siteholder eerst verantwoordelijke voor dit werelderfgoed. Hiervoor ontwikkelen wij, net als afgelopen jaren, een apart integraal uitvoeringsprogramma.

De samenwerking met gemeenten zal, met het oog op de nieuwe Omgevingswet, belangrijker worden. Vanuit onze rol als regelaar gaan wij dat wat wij intrinsiek van waarde vinden op het gebied van cultuurhistorie verankeren in de nieuwe Omgevingsvisie met daarin specifieke en richtinggevend keuzes. Waar onze rol voorheen meer reactief was, willen wij, in de lijn met de werkwijze voortkomend uit de Omgevingswet, deze nu meer proactief invullen. Ook gezien de verschuiving van waardenstellend naar meer ontwikkelingsgericht beleid willen wij meer aansluiten op het bredere ruimtelijke instrumentarium.

4.2 Monumenten: van restauratie naar herbestemming

In onze traditionele rol als investeerder leveren wij in het huidige cultuurbeleid 2013-2016 een bijdrage aan de restauratie en het onderhoud van Noord-Hollandse monumenten. De focus ligt hierbij op behoud en publieke toegankelijkheid van Rijksmonumenten en provinciale monumenten. Daarnaast stimuleren wij vanuit onze kennis- en netwerkrol onze partners, van gemeenten tot ontwikkelaars, om ook een bijdrage te leveren aan deze opgave. Met de ontwikkeling van de monumentenmonitor hebben wij een instrument ontwikkeld waarmee wij goed inzicht hebben in de restauratieopgaven in Noord-Holland. Door middel van regionale beeldverhalen, publieksprojecten en netwerkbijeenkomsten (Bijvoorbeeld via het Steunpunt Monumenten en Archeologie) proberen wij draagvlak voor behoud van erfgoed te vergroten. Voor het UNESCO werelderfgoed Stelling van Amsterdam hebben wij een aparte visie ontwikkeld voor herontwikkeling en behoud. Hiervoor hebben eigen incidentele middelen beschikbaar gesteld.

Opgave: Leegstand en herbestemming

‘Herbestemming is dé opgave voor de komende jaren’: dit stelt het College van Rijksadviseurs in haar advisering aan het Rijk over herbestemmingsopgaven. De demografische en economische ontwikkelingen zorgen voor een groeiende leegstand van karakteristieke gebouwen. Voor de meeste gebouwen worden nieuwe functies gevonden. In sommige gevallen wordt gekozen voor sloop. Voor incurante monumenten (als kerken, forten, industrieel erfgoed etc.) ligt dit een stuk lastiger. Gezien de monumentale waarde is sloop vaak geen optie, maar het type erfgoed maakt het vinden van een nieuwe bestemming niet eenvoudig. Juist deze categorieën hebben te maken met een groeiend leegstandproblematiek. Zo komt als gevolg van de ontkerkelijking 25-50% van de kerken komende jaren leeg te staan (landelijk 2000 van de 4200 kerken). Ook zal als gevolg van de schaalvergroting naar verwachting 30% van de agrarische gebouwen, waaronder veel stolpboerderijen, leeg komen te staan. Ook het industrieel erfgoed kent, ondanks vele succesvolle herbestemmingen (bijvoorbeeld Westergasfabriek in Amsterdam), nog steeds een grote herbestemmingsopgave. Bovenstaande monumentencategorieën kennen volgens onze Monumentenmonitor ook de grootste restauratieopgaven in Noord-Holland.

In de MRA ligt de grootste opgave in het industrieel erfgoed en het religieus erfgoed, terwijl in NHN de grootste opgave ligt in het religieus erfgoed gevolgd door het agrarische erfgoed. Uit onze monumentenmonitor blijkt dat de totale restauratieopgave van provinciale en Rijksmonumenten in Noord-Holland voor de komende jaren 280 miljoen euro bedraagt. In het coalitieakkoord hebben wij incidenteel 4 miljoen extra beschikbaar gesteld voor herbestemming.

Uitdaging: Maatwerk in regio en rol

Daar waar behoud van monumenten centraal stond zal dat nu benutting van monumenten worden en waar voorheen restauratie de hoofdoggave was zal nu herbestemming centraal staan. Herbestemming draagt bij aan het behoud, maar alles behouden en/of herbestemmen is onmogelijk. Sloop zal in de toekomst vaker onvermijdelijk worden. Met name in NHN zal het niet altijd mogelijk zijn om een economisch rendabele bestemming te vinden voor een monument. In de MRA is gezien de economische groei en de aanwezige investeringskracht van de markt meer mogelijk. De legitimering om bij te dragen aan de herbestemming van monumenten kan daarmee per regio verschillen.

De (her)ontwikkeling van erfgoed is per definitie gebiedsontwikkeling. Monumenten zijn vaak de identiteitsdragers van gebieden. Zo heeft de ontwikkeling van voormalig tramremise De Hallen een groot effect op de ontwikkeling van de omliggende buurt en zelfs geheel Amsterdam West. De ontwikkeling van erfgoed kan dus inspirerend en versterkend werken voor een groter gebied. Erfgoed kan hiermee nog meer een sturende factor zijn in grotere gebiedsontwikkelingen. Bijvoorbeeld erfgoed als strategie voor de leefbaarheidsopgave in NHN. Investeren in de cultuurhistorische dragers kan hiermee een groter effect hebben op de leefbaarheid en aantrekkelijkheid van een regio.

Structureel hebben wij een kleine 5 miljoen euro beschikbaar voor Rijksmonumenten, terwijl de restauratieopgave van Rijksmonumenten alleen al een kleine 280 miljoen euro bedraagt. Het is de uitdaging om met een beperkt financieel kader aan die opgaven bij te dragen met een zo groot mogelijk maatschappelijk effect. Herbestemming is echter een andere opgave dan de 'traditionele' restauratieopgave. Subsidie is voor deze opgave niet altijd het meest geëigende financiële instrument. Ook leningen kunnen bijdragen aan herbestemmingsprocessen, zeker daar waar een sluitende exploitatie mogelijk is. Ook is herbestemming vaak een langdurige proces, van de initiatiefase, planvormingsfase, uitvoeringsfase tot de beheer- en exploitatiefase. In elke fase speelt de overheid een rol, maar deze kan per casus verschillen.

Het is de uitdaging om deze flexibiliteit ook in onze rol en bijhorende instrumenten te creëren, waardoor deze optimaal kunnen aansluiten op de verschillende opgaven. Een opgave die wij nadrukkelijk niet alleen kunnen realiseren. Eigenaren en medeoverheden blijven belangrijke partners voor de provincie, maar nieuwe (financiële) partnerships zijn onvermijdelijk en noodzakelijk. Het is de kunst om onze rol en bijbehorende instrumenten zo goed mogelijk aan te laten sluiten op onze (nieuwe) partners door bijvoorbeeld in de MRA meer in te spelen op marktmechanismen. Dit betekent maatwerk, waarbij ook de legitimering voor een rol van de provincie kan verschillen (intrinsiek, sociaal of economisch).

Rol PNH: Investeren, faciliteren en aanjagen

Wij gaan herbestemming van de voor Noord-Holland karakteristieke gebouwen centraal stellen in ons erfgoedbeleid. Op basis van de monumentenmonitor kiezen wij voor een focus op maatschappelijk vastgoed en daarbinnen op industrieel erfgoed, religieus erfgoed en agrarisch erfgoed. Binnen ons monumentenbeleid zal er nadrukkelijk worden ingezet op verduurzaming van monumenten. Duurzaamheidsmaatregelen kunnen bijdragen aan het in

standhouden van monumenten omdat de exploitatielasten afnemen en mogelijkheden voor gebruik toenemen.

De herbestemmingsopgave dient onderdeel uit te maken van gebiedsontwikkeling en vraagt om flexibiliteit in onze rol en ons instrumentarium, welk aan dient te sluiten op alle fases binnen herbestemmingsvraagstukken. Gezien de verschuiving naar herbestemming als de (integrale) opgave gaan wij ons nieuwe instrumentarium meer aan laten sluiten op het bredere ruimtelijke- en economische instrumentarium van de provincie, zoals de PARK, ARO en regionale beeldverhalen.

Vanuit een investeerders rol willen wij bijdragen aan herbestemmingsopgaven. Voor de beschikbare investeringsmiddelen gaan wij een breed financieel instrumentenkader ontwikkelen. Hierbij is ons uitgangspunt 'lenen gaat voor subsidie'. Dat betekent dat wij alleen daar subsidie verlenen waar niet kan worden geleend of in aanvulling op een lening. Ook de middelen gereserveerd binnen het Fonds Herbestemming maken hier onderdeel van uit.

Naast de rol van investeerder zien wij ook een aanjaagrol van herbestemming. Met name binnen de initiatieffase, de planvormingsfase en de exploitatiefase zal onze rol meer stimulerend en faciliterend zijn. Vanuit een kennis- en netwerkrol willen wij naast de restauratieopgave, ook de herbestemmingsopgave monitoren. Deze kennis willen wij proactief delen met onze partners en deze partners ook benutten om deze kennis te verspreiden. Daarnaast zetten wij in op innovatie door netwerken te verbinden, bijvoorbeeld de koppeling duurzaamheid en erfgoed. Ook kan dit gaan over het stimuleren van de juiste randvoorwaarden om een investering mogelijk te maken, zoals bereikbaarheid en (ruimtelijke) regelgeving.

Herbestemming wordt nog te vaak als eindoplossing gezien. Ook tijdelijke functies kunnen bijdragen om een ontwikkeling op langere termijn mogelijk te kunnen maken, evenals gedeeltelijk herbestemmen en/of verlenging van het huidige gebruik (bijvoorbeeld verandering van type geloofsgemeenschap in kerkgebouwen). Hoewel elke herbestemming uniek is, komen veel elementen in alle processen terug. Vanuit onze netwerkrol willen wij partners bij elkaar brengen om kennis te delen en partners te verbinden.

4.3 Culturele infrastructuur: Ontwikkelen bovenlokaal netwerk

Onder culturele infrastructuur verstaan wij het totale netwerk van cultureel aanbod en culturele voorzieningen. In de periode 2013-2016 is onze rol op het gebied van culturele infrastructuur meer veranderd in die van verbinder, netwerker en kennismakelaar in plaats van subsidiegever. Vanuit deze nieuwe rollen ondersteunen en stimuleren we bovenlokale samenwerking, cultureel ondernemerschap en vergroten en verspreiden we onze kennis. Hierbij hebben wij ons hoofdzakelijk gericht op gemeenten. Succesvolle voorbeelden zijn de in de regio's IJmond en Gooi & Vechtstreek gestarte portefeuillehouders overleggen cultuur en de met de MRA gemeenten opgestelde 'Cultuur Impuls'. Dit is de basis geweest voor het opnemen van cultuur in de MRA Agenda 2016-2020. Daarnaast hebben we in de afgelopen periode ook ingezet op het stimuleren van cultureel ondernemerschap door middel van crowdfunding, prijsvragen en innovatietrajecten en hebben wij vanuit onze kennisrol een bijdrage geleverd aan het ontwikkelen van een bezoekersstromenonderzoek voor de MRA.

Verder ondersteunen wij het provinciaal netwerk van (basis)bibliotheken via de provinciale ondersteuningsinstelling ProBiblio. Hierbij richt de provincie zich voornamelijk op de uitvoering van de wettelijk vastgelegde taken: het in stand houden een provinciaal interbibliothecair leenverkeer (IBL) en de ontwikkeling van innovaties in het fysieke domein. Plein C is onze uitvoeringsorganisatie voor de coördinatie en uitvoering van het programma Cultuureducatie met kwaliteit 2013-2016 (CMK). Daarnaast subsidiëren we de Stichting Oneindig Noord-Holland (SONH) om ontsluiting van cultureel erfgoed te stimuleren en het

netwerk van erfgoedinstellingen te verbinden en te versterken. Ons doel is om deze zelfstandige stichting verder te verduurzamen, zowel inhoudelijk als financieel. De SONH zet in op een landelijke opschaling van het platform en heeft hiervoor Innl.nl overgenomen, zijnde de digitale nalatenschap van het niet gerealiseerde Nationale Historische Museum. Medio 2016 moet duidelijk zijn of de financiering en exploitatie hiervan mogelijk is.

Opgave: Bovenlokale regie op culturele voorzieningen

De aanwezigheid van cultuur draagt bij aan de kwaliteit van de woon- en leefomgeving, maar is ook van grote waarde voor de aantrekkelijkheid van Noord-Holland als toeristische- en recreatieve bestemming. Gemeenten zijn primair verantwoordelijk voor het in standhouden van culturele voorzieningen, maar hebben de afgelopen jaren veelal bezuinigd op cultuur. Hierdoor zijn met name lokale voorzieningen onder druk komen te staan zoals theaters en bibliotheken. (Inter)nationale publiekstrekkingen met name gelegen in Amsterdam vertonen daarentegen groei. In de MRA groeit hierdoor het verschil tussen Amsterdam en de buitenranden van de MRA. Ook in NHN staan de culturele voorzieningen onder druk en is sprake van verdere verschraving van het culturele aanbod. Dit gaat ten koste van de leefbaarheid van de regio. Spreiding, diversiteit en daarmee ook toegankelijkheid en bereikbaarheid van culturele voorzieningen staan onder druk. De opkomst van de stedelijke netwerken zorgt er ook bij de culturele sector voor dat opgaven steeds vaker vanuit een regionaal perspectief dienen te worden benaderd. De toename van de mobiliteit en ook digitalisering zorgt ervoor dat bereikbaarheid ook in een ander daglicht is komen te staan.

Uitdaging: Maatwerk in regio en rol

Instandhouding van culturele voorzieningen blijft primair een gemeentelijke verantwoordelijkheid. Door de bezuinigingen zijn gemeenten veelal niet in staat alle (lokale) culturele voorzieningen in stand te houden. Voor een deel van deze voorzieningen ligt de oplossing in het ontwikkelen van cultureel ondernemerschap, maar voor de instandhouding van de meeste lokale voorzieningen blijft (deels) overheidssteun noodzakelijk.

Culturele voorzieningen zijn steeds meer onderdeel van een regionale culturele infrastructuur geworden. Goede afstemming en afspraken in regionaal verband tussen gemeenten en/of tussen culturele instellingen dragen bij aan een goed voorzieningenniveau. Dit speelt op verschillende schaalniveaus: van de samenwerking tussen grote en omliggende kleine gemeenten, zoals in NHN, tot de samenwerking binnen de MRA, tussen met name Amsterdam en de omliggende steden. Hierbij zal het accent meer komen te liggen op de bereikbaarheid van voorzieningen in plaats van aanwezigheid.

De groei van het toerisme zorgt weliswaar voor meer bestedingen en werkgelegenheid, maar tegelijkertijd brengt de stijging in het aantal toeristen ook spanningen met zich mee zoals de toenemende drukte in met name Amsterdam. Een goede spreiding, diversiteit en toegankelijkheid van culturele voorzieningen op de schaal van de MRA biedt kansen voor de spreiding van bezoekers over de regio en kan daarmee de stad Amsterdam deels ontlasten. Hiermee dragen wij ook bij aan het creëren van meer samenhang in het cultuur toeristische aanbod. In NHN ligt het vraagstuk op een kleinere schaal en gericht op het in standhouden en goed bereikbaar houden van een minimaal voorzieningenniveau. Cultuur en erfgoed in de regio bieden kansen om de toeristenstroom beter te spreiden in tijd en ruimte.

Rol PNH: Verbinder

Wij kiezen ervoor om te blijven inzetten op voldoende diversiteit en een goede regionale bereikbaarheid en toegankelijkheid van cultureel aanbod door de samenwerking tussen gemeenten te stimuleren. Daar waar onze rol en instrumenten van ons huidige beleid meer

generiek van aard waren en met name gericht op regionale samenwerking, kiezen wij nu voor meer maatwerk. Hiermee kunnen wij nog beter inspelen op de opgave, die per regio aanzienlijk verschilt. In NHN meer vraaggericht vanuit de bestaande regionale samenwerkingsverbanden en in de MRA vanuit de bestaande samenwerking binnen de MRA Agenda Cultuur. Wij focussen ons op die regio's waar gemeenten een rol voor de provincie zien. Uit de quickscan naar opgaven van gemeenten blijkt dat zij met name een rol voor de provincie zien als het gaat om het vergroten van kennis en het stimuleren van netwerkvorming.

Binnen de MRA groeit de vrijetijdseconomie (relatie cultuur en recreatie en toerisme) aanzienlijk. De MRA heeft een enorme hoeveelheid aan cultuur, erfgoed en culturele instellingen, die bovendien van zeer hoog niveau zijn. Sterker nog; nergens ter wereld is de dichtheid aan hoogwaardige cultuur per vierkante kilometer zo hoog als in de MRA. Samen met onze partners willen wij de bezoekers verleiden een bezoek te brengen aan het aantrekkelijke vrijetijdsaanbod in de regio en het geheel als één stedelijk netwerk te presenteren.

De opgave voor de instandhouding van cultureel aanbod blijft primair de taak van de gemeenten en de provincie stimuleren gemeenten onderling om regionale af te stemmen. Daarom kiezen wij voor een rol als verbinder. Problemen, opgaven en kansen zullen wij agenderen en daarmee gemeenten inspireren om culturele infrastructuur regionaal te regelen. Vanuit onze kennis- en netwerkrol blijven wij dit doen door middel van onderzoek en kennisdeling en het organiseren van netwerkbijeenkomsten. Hiermee stimuleren wij gemeenten om regionaal afspraken te maken over de culturele infrastructuur. Gemeenten kunnen dan hun middelen en tijd efficiënt verdelen, maar blijft een divers aanbod op regionaal niveau op peil. Daar waar mogelijk gebruiken wij deze netwerken ook om onze opgave op het gebied van cultuurlandschap en monumenten te agenderen.

Onze wettelijke taken binnen het bibliotheekstelsel gaan wij sterker verbinden aan het doel om culturele voorzieningen (in dit geval de openbare bibliotheek) bereikbaar en toegankelijk te houden. Daarnaast gaan we inzetten op innovatie om de bibliotheek voor iedereen bereikbaar en toegankelijk te houden. In het bibliotheekstelsel zijn wij samen met Zuid-Holland toezichthouder op onze gezamenlijke Provinciale Ondersteuningsinstelling ProBiblio. In het coalitieakkoord hebben wij aangekondigd onderzoek te doen naar de invulling van de wettelijke taken door ProBiblio. Uitkomsten van dit onderzoek nemen wij mee in de uitwerking van het beleidskader.

In het coalitieakkoord hebben wij incidenteel middelen beschikbaar gesteld voor het vervolg op het programma Cultuureducatie met Kwaliteit (CMK). Aansluitend op de landelijke regeling CMK 2017-2020 geven wij invulling aan onze provinciale rol: mede-investeerder. Onze rol gaan wij gezien onze andere beleidsprioriteiten minder sturend invullen dan voorheen. SONH zien wij als een belangrijke partner in het versterken van het netwerk van erfgoedinstellingen. Besluitvorming over het Meerjarenplan tot en met 2020 van de SONH vindt plaats in het najaar van 2016, wanneer er meer duidelijkheid bestaat over de ontwikkeling van Innl.nl. Hierbij zetten wij in op een verder verzelfstandigde stichting, waarbij de provincie meer als partner en opdrachtgever van projecten fungeert.

5. Instrumentarium: Flexibiliteit

Aansluitend op de opgaven en onze rol zal ook het instrumentarium een minder generiek karakter hebben dan voorheen. Binnen de opgaven gaan wij meer maatwerk leveren. Maatwerk in opgave, per regio en in onze rol. Wij kiezen daarom voor het ontwikkelen van een flexibel instrumentarium. Niet iedere herbestemming van een monument vraagt bijvoorbeeld om dezelfde aanpak en/of middelen. Niet elk cultuurlandschap is even waardevol en dient te worden behouden. En niet de hele culturele infrastructuur staat door bezuinigingen onder druk. Het relatief beperkte financiële kader zorgt voor een verdere inhoudelijke focus en keuzes. Ook dit leidt tot een specifiek en gericht beleid en bijbehorende instrumenten.

Wij kiezen voor een meer proactieve invulling van onze rollen. Hiermee kunnen we de beperkte middelen gericht en effectief inzetten. Ook zorgt het beperkte budget ervoor dat wij onze opgaven nooit alleen kunnen realiseren. Binnen onze aanjaagrol ontwikkelen wij instrumenten om overheid, markt en burger te stimuleren een bijdrage te leveren aan onze opgaven. Flexibiliteit van ons beleidsinstrumentarium geeft ons ook de mogelijkheid om beter aan te sluiten op initiatieven van onze partners, van ontwikkelaars tot overheden en van andere beleidsvelden tot particulier initiatief. Dit betekent niet dat wij ons huidig instrumentarium volledig herzien. Effectieve bestaande instrumenten willen wij ook in het nieuwe beleid voortzetten, maar gezien de opgaven willen wij ons instrumentenkader ook verder verbreden.

De heroriëntatie van het cultuurbeleid heeft gevolgen voor onze uitvoeringsorganisaties. Wij gaan kritisch kijken of de kennis en expertise van onze huidige uitvoeringsorganisaties passen bij de 'nieuwe' opgaven en onze rol als provincie. Vaste subsidierelaties met uitvoeringsorganisaties passen niet bij een flexibel instrumentarium. Wij kiezen er daarom voor om, buiten onze wettelijke taken en bestuurlijke afspraken, geen vaste subsidierelaties aan te gaan met uitvoeringsorganisaties.

ProBiblio voert als Provinciale Service Organisatie onze wettelijke taken op het gebied van bibliotheken uit. Dit doet zij ook voor de Provincie Zuid-Holland. Gezien de samenwerking met Zuid-Holland en wettelijke basis zien wij geen reden deze relatie anders in te richten. Mogelijk leiden de uitkomsten van het onderzoek naar de invulling van de wettelijke taken door ProBiblio nog wel tot een verdere aanscherping van deze taken. In het beleidskader werken wij dit nader uit.

In het coalitieakkoord hebben wij aangegeven dat wij inzetten op een volledige verzelfstandiging van de CultuurCompagnie. Ook voor de Stichting Oneindig NH zetten wij sinds 2013 in op een volledige verzelfstandiging. Dit betekent op termijn geen vaste subsidierelatie meer met de provincie. Een eventuele relatie in de vorm van opdrachten of projectsubsidies is daarbij zeker niet uitgesloten. Tot slot onderzoeken wij, in navolging van de verzelfstandigde publieksfunctie van het Huis van Hilde, in hoeverre wij ook de depotfunctie van het Huis van Hilde kunnen verzelfstandigen. In het beleidskader werken wij onze concrete activiteiten en instrumenten uit en doen wij een voorstel met welke partners wij deze gaan uitvoeren.

Wij zijn voornemens om de boekjaarsubsidie aan de stichting Monumentenwacht Noord-Holland in de komende jaren te beëindigen. Wij onderzoeken nu of we de kwaliteit van de onafhankelijke inspecties in een subsidie-loze inspectiemarkt door middel van certificering kunnen waarborgen.

Ook voor de invulling van de bestuurlijke afspraak tussen Rijk, provincie en gemeenten over Cultuureducatie met Kwaliteit 2017-2020 gaan wij samen met onze partners een relatie aan met een uitvoerende partij.

6. Financieel Kader

Met de Kaderbrief 2015 hebben Provinciale Staten besloten tot een verdere focus op kerntaken. Hierbij zijn bezuinigingen doorgevoerd op het budget bestemd voor cultuur en cultuurhistorie. In 2016 is er, ter vergelijking, nog 12,4 miljoen euro beschikbaar voor cultuur. De bezuinigingen hebben vooral de uitvoeringsorganisaties Cultuurcompagnie NH en Monumentenwacht en de autonome projectbudgetten geraakt. In het coalitieakkoord zijn deze bezuinigingen deels teruggedraaid. Dit geldt bijvoorbeeld voor de samenwerking met het Rijk in het programma Cultuureducatie met kwaliteit en voor de ontwikkeling van regionale beeldverhalen (het benutten van regionale identiteit voor economische en ruimtelijke opgaven).

Structurele middelen

Met ingang van 2017 zal structureel 10 miljoen euro op jaarbasis beschikbaar zijn. Dit betreft voor een groot deel geormerkt budget. De middelen voor uitvoeringsorganisaties betreffen boekjaarsubsidies. Om deze middelen meer flexibel te kunnen inzetten en meer passend bij onze veranderende rol, zal de bijbehorende boekjaarsubsidierelatie (deels) moeten worden beëindigd. De middelen voor monumenten en archeologie zijn eveneens geormerkt budget. Dit betreft gedecentraliseerde middelen voor rijksmonumenten en middelen die jaarlijks worden gestort in de Reserve Monumenten/Kranenburgfonds en bestemd zijn voor (provinciale) monumenten. Onder archeologie vallen de middelen beschikbaar voor de uitvoering van de wettelijke taak. Alleen de projectbudgetten zijn geheel flexibel inzetbaar voor de uitvoering van het beleid. Deze middelen zijn echter door de recente bezuinigingen ook aanzienlijk verminderd.

Incidentele middelen

In het Coalitieakkoord zijn incidenteel nieuwe middelen beschikbaar gesteld voor nieuwe taken op het gebied van cultuur en deels om eerdere bezuinigingen terug te draaien. Voor de deelname aan het programma Cultuureducatie met kwaliteit 2017-2020 is 1 miljoen euro gereserveerd. De middelen Erfgoed en Archeologie zijn geormerkt voor (onderwater)archeologie. Ook de middelen voor het instrument Regionale beeldverhalen zijn in de Kaderbrief 2015 stopgezet. In het Coalitieakkoord is ook deze bezuiniging deels teruggedraaid. De middelen voor herbestemming zijn bedoeld om deze herbestedingsopgave een extra impuls te geven.

Daarnaast zijn er nog specifieke middelen beschikbaar voor de Stelling van Amsterdam en Nieuwe Hollandse Waterlinie vanuit de Reserves EXINH, TWINH en Groene Uitweg.

Structureel	2017-2020
Uitvoeringsorganisaties	3,3
Monumenten & Herbesteding	5,4
Archeologie	0,7
Projectbudgetten	0,6
Totaal	10,0
Incidenteel	
Cultuureducatie met kwaliteit	1,0
Archeologie	0,6
Regionale beeldverhalen	0,3
Herbestedingsimpuls cultureel erfgoed	4,0